

KALEIDOSZKÓP A ZSIVAJGÓ TERMÉSZETRŐL

**Nyitó gondolatok
Tószegi Zsuzsanna
fotótárlata elé**

OIK, Budapest, 2009. november 10.

Mintegy harmincöt éve *Susan Sontag A fényképezésről* szóló esszé-füzérében ki mertte mondani, hogy minden fotó érdekes, szép, művészi. Korábról tudjuk, hogy az a *Moholy-Nagy László*, akinek alapvetése iskolateremtő az ön- és társadalom-boldogításban („*minden ember tehetséges*”), úgy vallott: az a kérdés, hogy művészet-e a fotó vagy sem, őt egyáltalán nem érdekli. Mindazonáltal befolyása látásmódja – sokaké mellett – már evidenciává alakította a múlt századi választ. Az elfogult reakció pedig így szól *Beke Lászlóval*: ha ez a kérdés nem kérdés, azért van így, mert a fotó még a művészetnél is érdekesebb.

Bizonyos, hogy ilyesféle megélt, átérzett, s némelyek által cselekvően gyakorolt bizonyosságok miatt lehetünk ma itt együtt. A fényképezés, a fotózás jelentős részben önfelfedezés; érzékeny kalauznőnk szerint **nem megértés**, hanem **szerezés**. Tapasztalataink közvetett gyarapításának folyamában, a vizuális közvetítés szökőárjában pedig, tegyük hozzá, egyenesen az **érzékelésünk** hovatovább **legfontosabb médiuma**.

Tószegi Zsuzsannát könyvtár- és tájékoztatástudományi tudós jártassága és munkássága talán szükségszerűen indította el – itt még elemzendő talentumaival felruházottan – a képírás elemzésétől a fényírás képességéig. Az pedig, hogy terepéül a *természetfotózást* választotta, ugyancsak egy sajátos válasz az ember és a természet (elveszett?) **harmóniája keresésének és a birtokbavételnek a felmutatással koronázott folyamatában**. Ez a választás bensőséges viszonyt, sőt, életmódot feltételez, a természet, az élővilág önkifejeződésének szenvedélyes kutatása hajnaltól éjszakáig, a harmatcsepptől a csillagövekig delejezi s ejti foglyul művelőjét.

Az elismerés övezte szakember, a digitális ismeret- és tudástárak, a kreatív alkotóiparok szakértője bakancsot húz és csúszva-mászva cserkel, várakozik. Ahogy a városi embert szokás a *felemelt tekintet* addig befogatlan városképi és építészeti felfedezéseire ösztökélni, legalább ennyire rászorulunk a *lehajtott fej* figyelem és alázat kínálta jutalmaira, az élővilág mikrokozmoszának megtapasztalására. Nos, a ma nyíló tárlat beavató gesztussal tár elénk több évszaknyi, több évnnyi csillogó leletet:
Földközelenben.

Két év stúdium, türelem és tapasztalat, mesterek: *Vizúr János* és a többiek, kísérletek, nemzetközi versenydíj és megjelent címlapfotó adja az első önálló kiállítás fedezetét. Azonban amivel ma találkozunk a falakon, az *több és más is* egy ígéretes fotóművészi starthoz képest. Magam ebben a kezdetben azt a mind tágabban tért hódító **teljességigényt ünneplem**, amely egyszerre épít a tudatosan gyűjtött látványkincsek, a tudásvágy és a kíváncsiság, továbbá az önkifejezés megújítása iránti **szomjúság energiáira**. Arra, hogy új próbára bocsássuk magunkat, arra, hogy az emberi létezés elválaszthatatlan része az új kihívások keresése, avagy egy klasszikus magyar természetfilm címével az *Örök megújulás*.

A válogatás húsz természetképe kettős címet visel. A szabatos – szépséges virág- és növénynevek képi aurája sajátos, sokszor antropomorf hangulati vagy szituatív töltést hordozó fogalompárt kap. A „*minek nevezzelek?*” rajongó kétsége biztos és precíz, ám érzelmi töltetű válaszban részesül. *Kosztolányi Dezső* ciklusa, a **Zsivajgó természet** első személyben valló ars poetica-i idéződnék így föl. Hiszen a pirosuló hunyor *bátorsága*, a tarka sáfrány *bódulata* valóban megtestesült kinyilatkoztatás és szinesztéziás illat-kép. A szellelbélelt királyfiként pihenő gyöngyházlepke igazi mesehős. Hallgassuk csak a *Virágok beszédéből* a **Liliomot** vagy a **Júdáspénzt**:

LILIAM

- Zsíros, buja illatom senkit se tévesszen meg. Már régen legyőztem önmagam. Millió vágyamból túlvilági ábránd lett. Oltárookra vágyakozom, hogy májusi délutánokon ott hervadjak el, mint fiatal apáca.

JÚDÁSPÉNZ

- Kör alakú leveleim olyanok, mintha valami ügyetlen kéz vágta volna ki áttetsző ezüstpapírból, aztán körülszegte volna pezsgőszín cérnával. Úgy rémlik, hogy nem is élek. Ezzel szemben a többi virág mind elvirít, míg én cserjémről levágva hónapokig díszelgek a szobákban önzetlenül, anélkül hogy

elhervadnék. Az árulásnak hervadhatatlan érdemei vannak.
Örökkévaló vagyok, mint a gonoszság.

avagy a **Tölgyet** s a lepke-**Galathéát**:

TÖLGY

- A hős vagyok, minden díszítő jelző nélkül. Terebélyem alatt forró délben is fázol. Wagneri operák viharzanak át zord lombjaimon, csatákról, népek és istenek alkonyáról. Amikor a téli és kora tavaszi erdőn még csupaszok a fák, én még viselem tavalyi sárga és barna leveleimet, mint arany és bronz hadiérmekeket, melyek elmúlt vitézi tetteimről regélnek. Egyébként hősiességemnek nem magam veszem hasznát. Disznók híznak meg rajtam.

GALATHÉA

- A madarak zenészek.
Én nem tudok dalolni, ámde nézek.
Ha színeket rakétáz a tenyészet,
úgyis megértem a dicső Egészet.
Fészek
nélkül csapongok így a fésző
virágra, részeg,
bohém és néma festő.

Makrofotók a mikrovilágról. Ez a technikai definíció többszörösen érvényes. A bravúr másképp értendő, mint az idei Év természetfotósa világverseny abszolút győzteséé. A londoni összemérés (43 ezer felvétel 93 országból) győztese, *José Luis Rodriguez* hosszú várakozás után akkor kapott lencsevége egy éjszaka vadászó ritka farkast, amikor az ugró állat egy infravörös fénysugarat megszakítva maga exponálta a képet. Ismeretelméleti falat a javából. Ám **Tószegi Zsuzsanna** esetében a **hosszú méla les ízét és tétjét** a kioldógomb felelős megnyomása adja meg. A tapasztalat, türelem kettőséhez a **tehetség** társul.

Végezetül a **Portrék** hatosának rövid etűdjét ajánlom a figyelmükbe. Az elkapott pillantások, az itt rögzített fők, egy kézpár megejtő tanúságtétele **Walter Benjamin** igazát erősítik. Eredeti látásmóddal van dolgunk, szelíd éberséggel, hiszen „*aki erősen figyel, nem lát*”.

Bendzsel Miklós